

DELA VSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 50

Maribor, sredo, dne 23. junija 1937

Leto XII

III. mednarodna delavska olimpijada

v Antwerpnu

Udeležba čehoslovaških Delavskih telovadnih enot.

Svojo udeležbo pri III. mednarodni delavski olimpijadi v Antwerpnu, ki bo od 25. julija do 1. avgusta, je prijavilo doslej 300 telovadcev in telovadkinj Delavskih telovadnih enot v ČSR. Razen tega pojde v Antwerpen 67 tekmovalcev Delavskih telovadnih enot, od teh 22 telovadkinj, ki bodo nastopile v vseh disciplinah lahke atletike, t. j. v žogometu in vodnem sportu.

Za tekmovalno vrsto so votirale DTE 35.000 Kč. — Za nove šole za vzgojo predtelovadcev in predtelovadkinj bodo izdale DTE letos 60.000 Kč. — V preteklem letu so ustanovile DTE 180 novih telovadnih društev.

Tako se razvija delavska telovadna organizacija v ČSR.

Umorjeni socialistični poslanec v Danzigu

Aretiran in umorjen

V nekem gozdu pri »svobodnem mestu« Danzigu so našli mrtvo truplo socialističnega poslanca Wichmana, ki so ga oblasti 25. maja aretirale in je od tedaj manjkala za njim vsaka sled.

Fašizem je negovanec kapitalizma

Rajhovski industriji obdarujejo voditelja nemških fašistov v ČSR

Vse to nam je že znano, ker so kapitalisti tudi za nemški fašizem »žrtvovali« milijončke.

Tu je zopet dokaz, da prejema nemški fašist na Čehoslovaškem, Konrad Henlein, darila od kapitalistov.

List »Rote Fahne« je morala objaviti ta popravek:

»Ni res, da sem plačal za podarjeni Horchov voz 64.000 Kč carine. Resnica je le, da za podarjeni voz sploh nisem plačal carine, marveč, da je carino plačal darovalec voza, državna zveza nemške avtomobilske industrije. — Konrad Henlein.«

Nemški industrijski magnati so za to darilo žrtvovali Din 125.000 carine. Avtomobil je moral torej biti jako dragoceno darilo, ki je pa najbrže le manjša »žrtev« kapitalistov, ki podpirajo fašistično gibanje na Čehoslovaškem.

Strankarski voditelj, ki se daje brez sramu obdarovati od kapitalistov in se še s tem baha s popravkom v časopisu, je jako redek pojav in potrjuje ponovno, da je fašizem otrok kapitalizma, ki davi in hoče zadaviti delavsko gibanje za svobodo in pravice delavstva.

Delavstvo mora biti vedno in povsod budno, ker je fašizem mednarodna kapitalistična akcija proti napredku in svobodi, ki ju delavstvo z ozirom na razvoj opravičeno zahteva.

Za francoskim senatom stoji 200 kapitalističnih oligarhov,

S. S. Blumom je francoski narod

Blumova vlada je odstopila, potem ko je senat odklonil finančna pooblastila in je parlament, resnični predstavnik francoskega naroda, v drugič izglasoval zaupnico vladi s 346 proti 247 glasovom

Vlada ljudske fronte v Franciji, na čelu z ministrskim predsednikom s. Blumom je v ponedeljek, dne 21. junija ob 2. uri ponoči odstopila.

Senat proti ljudstvu, parlamentu in vladi

Kakor znano, se je Blumova vlada odločila, da po uvedbi velikih socialnih reform, spravi v red tudi državne finance in uredi narodno gospodarstvo v zmislu programa ljudske fronte.

Pri tem svojem delu, ki ga je hotela izvršiti v miru in s sodelovanjem parlamenta in senata, je trčila na odpor finančne aristokracije, znanih 200 familij, ki so po znani kapitalistični krilatici, da patriotizem neha pri denarju, začele v bankah in na borzah boj proti francoski državi, proti njeni valuti in njenemu mednarodnemu kreditu.

Blumova vlada je bila radi tega prisiljena zahtevati od parlamenta izredna pooblastila, da prepreči nadaljnje spekulacije proti franku, izvoz kapitala iz Francije in uravnovesi državne finance z obdavčenjem kapitala.

Parlament je 15. junija s 346 glasovi proti 247 dal vladi zahtevano pooblastila.

To glasovanje so smatrali kot pravi triumf vlade ljudske fronte.

Pooblastilni zakon je moral na to pred senat, kjer so pa nastopili proti njemu predstavniki finančne oligarhije, znanih 200 kapitalističnih familij. Z 210 proti 73 glasovom je senat v soboto, dne 19. t. m. odklonil od parlamenta izglasovani predlog zakona.

Blumova vlada je v nedeljo, dne 20. t. m. predložila pooblastilni zakon parlamentu v sklepanje in stavila vprašanje zaupanja.

Z isto večino, kot 15. junija je parlament osvojil pooblastilni zakon tudi 20. t. m. in

izrekel vladi v boju s senatom in finančno oligarhijo sijajno zaupnico.

Še isti dan je senat dobil zakon vrnjen. Pred glasovanjem je izpregovoril

Blum: „Prišel je čas, da se čustva ljudstva izlijejo v delo“

V svojem velikem državniskem govoru je rekel:

»Vem, kako je senat nerazpoložen napram vladi, ker je vlada ljudske fronte, toda večina senata noče ljudske fronte. Večina senata nikdar ni pristala na naše predloge brez rezerve. Zmeraj je zahtevala, da naj se zanesemo na izkustva in da naj zapustimo svoj program in se mu od-

povemo. Na ta način bi se mi kompromitirali v državi. Tako politiko vodi senat že eno leto, dasi smo mi s svoje strani dali že dovolj dokazov za svoje konstruktivno delo. Vsa država je morala opaziti našo dobro voljo. To stališče pa je stalno vodilo do omejitve dela vlade in zato delo vlade ni moglo biti dovolj uspešno. Vsa država stalno izkazuje svoje navdušenje za našo vlado. Senat pozna izide zadnjih delnih volitev in tudi ve, kaj pomenijo ti izidi. Sedaj je prišel trenutek, da se čustva naroda izlijejo v delo. Včeraj se je zopet izkazala republikanska večina v parlamentu. Te večine ni zapustil niti en poslanec. Opozarjam senat na to dejstvo.

Nato je Blum razložil mišljenje vlade o zakonu o pooblastilih in izjavil, da sprejema dodatek. Vsa pooblastila bomo izvajali ob kontroli parlamenta. Toda težak položaj povzroča pri nekaterih sumničenja, da vlada samo na videz izvaja oblast. Zato zahtevamo, da dobimo dejanska pooblastila. Mi nismo politiki, ki hočejo delati samo nekaj tednov, kar bi se zgodilo tedaj, če bi mi sprejeli tak kompromis, kakor nam ga hoče vsiliti senat.

Če smo sprejeli predlog leveice v parlamentu, smo to storili zato, ker nam predlog resnično ponavlja vsa pooblastila. Besedilo finančnega odpora pa nam ne daje niti zaupnice, niti pooblastila. Govori se, da si pripravljamo časten padec. Ne, mi hočemo živeti in delati. Naš obstoj je res od vas odvisen, toda če nam bo obstoj onemogočen, vas moram vprašati, kdo bo jutri vodil državo. Naša vlada se naslanja na zaupanje ljudstva. Javno mnenje jo spoštuje. Mi smo ponosni na delo, ki smo ga izvršili v enem letu. Zgradili smo socialno zakonodajo. Ohranili smo francoske kolonije. Storili smo vse, da se je lahko začela obnova finančnega položaja. Mi mirno čakamo na sodbo svojih sodobnikov. (Ploskanje na skrajni levi in na demokratski levi). S svojim glasovanjem bo senat odgovoril, ali hoče spremeniti parlamentarno večino in ali hoče spremeniti odnose med delavskimi organizacijami. S svojim glasovanjem bo senat moral prevzeti vse posledice.

Po govoru je senat z 178 glasovi proti 96 odklonil zahtevani pooblastilni zakon, nakar je vlada v soglasju s predstavniki strank ljudske fronte podala ostavko.

Francoski senat je v imenu 200 kapitalističnih oligarhov in njihovih

familij napovedal vojno francoskemu narodu, čigar vtelešeni predstavnik sta parlament in vlada ljudske fronte, njej na čelu s. Blum.

Pokoreč se demokratičnim, strogo ustavnim običajem, je vlada s. Bluma na podlagi izida glasovanja v senatu odstopila, potem ko ji je parlament v drugič, z istim ogromnim številom glasov kot pri prvem glasovanju o pooblastilnem zakonu proti državo rušecemu kapitalizmu, izrekel zaupnico.

Predstavniki kapitalistov so vrgli vlado francoskega ljudstva, zlorablajoč določbe ustave. Vrgli so vlado, ki uživa neomejeno zaupanje milijonov in milijonov francoskega proletarijata, prisilili so jo, da spoštujejo parlamentarne običaje, gre, ker se je upala s socialno zakonodajo omejiti izkoriščanje dela po kapitalu in zaščititi nemočne, ker je posadila s prestola v narodni banki znanih 200 kapitalističnih familij in začela s poddržavljenjem oboroževalne industrije, ki poleg drugega »proizvaja« tudi javno mnenje potom od nje vzdrževanega pariškega tiska.

V fašističnih državah je kaj takega nemogoče, tamkaj ves narod ni v stanju, da vrže vlado, ki je ne mara, še manj, da bi diktator smatral za potrebno, da narod sploh vpraša za finančna pooblastila. V demokratičnih državah pa si narod, spoštuječ ustavo, pusti dopasti, da manjšina, zlorablajoč potrpežljivost ljudstva, vrže ljudsko vlado. Toda volja francoskega ljudstva je, da popravi ustavo.

Vlada s. Bluma je odstopila, uživajoč zaupanje vsega delovnega ljudstva. Ljudska fronta v Franciji pa bo ostala in

S. Blum se bo prej ali slej povrnil na vlado

kot zmagovalac na strani ljudstva v boju s kapitalom.

Sestava francoskega senata

Francoski senat šteje 314 senatorjev (od teh 4 iz starih kolonij). — Vsak senator mora biti 40 let star. Volitve v senat vrše posebni volilni mošje po okrožjih. Mandat senatorja traja 9 let, vsaka tri leta volijo eno tretjino senatorjev na novo. V tem tiči moč francoske reakcije.

Chautemps sestavlja novo vlado

Novo vlado sestavlja radikalni socialist Chautemps, ki je bil minister brez listnice v Blumovi vladi.

V stvari ne more Chautemps postaviti nobene druge vlade, kot vlado ljudske fronte. Odvisen je torej popolnoma od socialistov. Z Blumom je imel že dolg razgovor.

Ogromne manifestacije v Franciji

za ljudsko fronto

so se vršile dne 21. maja po vseh večjih krajih. Potekle so mirno.

Pred nemško-italijansko vojaško zvezo?

Usodna kriza v mednarodni politiki

Obiski nemškega ministra Göringa pri Mussoliniju in grofa Ciana v Nemčiji kažejo, da gre za tehtne razgo-

vore. Po vesteh angleških in ameriških listov nameravata Italija in Nemčija skleniti vojaško zvezo. V ta namen je bil tudi nemški general Blomberg v Rimu.

Vojaška konvencija teh držav, če pride do nje, bo bistveno izpremenila

mednarodni položaj zlasti z ozirom na politiko v Podunavju in na Balkanu. Jako verjetno je, da bo imelo posledico, da se ustvarita dva popolnoma ločena tabora, ki bosta še odločnejše vsak zase iskala — zaveznike dalje.

Španija zadeva vse svobodo- ljubne Evrope

Predsednik Socialistične delavske internacionale o Španiji

V belgijskem socialno demokratičnem glasilu »Le Peuple« piše predsednik Socialistične delavske internacionale s. Louis de Brouckere o delu odbora za nevmešavanje in njegovih sklepih o zavarovanju nadzornih ladij proti napadom:

»Odbor za nevmešavanje je s svojimi sklepi povečal varnost za nemške vojne ladje v španskih vodah, ni pa poskrbel za varnost trgovskih ladij, ki se bodo srečavale z nemškimi brodovjem, niti za varnost španskih obrežnih mest. Angleški načrt ne nudi legitimni trgovski plovbi nobenega varstva pred piratskimi ladjami vstalešev in zaplembam s strani enakovrednih italijanskih in nemških ladij. Nevarnost težkih, mir ogrožajočih spopadov je ostala prav tako velika kot doslej.

Akcija odbora za nevmešavanje je otežkočila obrambo Bilbaja. Ker kljub temu ni mogoče dvomiti o končni zmagi španske republike, pomeni nevmešavanje v tej obliki nekaj, kar bi se zdelo sploh nemogoče. Diplomati, ki so za to odgovorni in so računali s hitro zmagjo Franca, so se vrezali, ker so navajeni računati samo v topovih in materialu, ne pa tudi z moralnimi silami. Kar se upira čutu narodov, da se ne morejo sprijazniti z nevmešavanjem, je ne samo okoliščina, da so vsled tega uporniki na boljšem kot legalna vlada, ampak, ker se s tem zapira bojujoči se stranki v neke vrste areno, kot bi se hotelo nuditi svetu priliko, da se naslaja nad strašnimi prizori, ki jih nudi državljanska vojna.

Najmanj, kar je mogoče zahtevati je, da se ne podpira zločina, ampak, da se nudi vladi ljudstva vse možnosti obrambe. Ako bi postala Evropa sokriva — četudi vsled svoje ravnodušnosti in brezbržnosti v vprašanju zopetne obnovitve medna-

rodnege prava in vzpostavitve demokratičnih načel pri obravnavanju španskega vprašanja — da bi morala Španija kloniti pod jarem, potem bi

Šele sedaj je padel Bilbajo

Po strašno krvavih bojih okoli Bilbaja, kjer so bili nacisti z letali in topništvom v silni premoči proti Baskom, ni preostalo Baskom drugega, kot, da so po junaški obrambi in da rešijo armado pred obkoljenjem ter vojni material, izpraznili Bilbajo ter se umaknili na višine proti zapadu. Nacionalisti so prišli v mesto v soboto, dne 9. junija v popoldanskih urah.

Nacisti, ki so sledili Baskom, so Baski izvabili na minska polja, kjer so potem zažgali mine in pogнали velike oddelke nacistov v zrak.

Baskiške čete so zasedle položaje v brdih, kjer so železni rudniki.

Nov konflikt z Nemčijo

Nemška vlada razglša, da je podmornica španske vlade dne 15. in 18. junija poskušala torpedirati nemško križarko »Leipzig«.

Nemška vlada zahteva sankcije, Anglija je mnenja, da je treba poprej

S. VIII Pepelnjak, rodom iz Zagorja, padel pred Madridom

Iz Francije nam pišejo:

Federacija Jugoslovanskih sindikalnih sekcij v Pas de Calais je izgubila enega svojih najboljših članov, s. Vilija Pepelnjaka.

Mlad, še ne 22 let star, rodom iz Hrastnika, je bil po poklicu rudar centralni tajnik Jug. sind. sekcij za Pas de Calais, upravnik, organizator in vnet agitator.

Preveč je bil udan ideji socializma, preveč je ljubil svobodo, predobro se je zavedal pomena, ki ga ima

bila s tem ogrožena svoboda tudi vseh ostalih narodov. In radi tega ne bomo pustili uničiti onih, ki se kot predstraže bore za skupno stvar!

Na fronti pred Madridom

so vladine čete pognale v zrak velik utrjen kompleks hiš ob cesti, ki vodi v Estramaduro. Ubitih je bilo več sto v teh hišah zabarikadiranih nacistov.

Boji za Huesco

trajajo. Vladine čete so presekale zvezno cesto med to trdnjavo in trdnjavo Jaco, ki leži dalje proti severu.

Eksplodizija na križarki »James I.«
Na vladini križarki »James I.« v luki v Cartageni se je primerila eksplozija. 18 mož je bilo ubitih, 100 je ranjenih.

—:—

zaslišati valencijsko vlado.

Valencijska vlada pravi, da je napad na »Leipzig« gladko izmišljen. — Mogoče pa poveljniki nacističnih podmornic ne razločijo državnih barv in so pomotoma napadli »Leipzig«.

boj za svobodo in demokracijo v Španiji za delavno ljudstvo vsega sveta, da bi mogel ostati med nami delavci izseljenci, ki smo ga ljubili in spoštovali — šel je, da pravici, pogaženi od španskih generalov, pomaže do vstajenja. Šel je in se več ne vrne med nas. Januarja meseca, ko so fašisti hudo naskakovali Madrid, je padel, zadet od fašistične kroglice.

Organizirani rudarji naše narodnosti in vsi zavedni delavci ga bodo ohranili v častnem in trajnem spominu.

T. J.

Nevestic (pristaš hrvaških francovcev), ker je v aprilu t. l. zabodel akademika Ljubičića. Trije pomagači so dobili vsak po 6, eden pa 3 mesece.

Ljubljanski sejem je obiskalo 94.000 obiskovalcev. Razstavljalcev je bilo 671, med njimi 143 inozemcev.

Jugoslovanski paviljon na pariški razstavi je bil odprt dne 17. t. m.

Svetovno razstavo prirede v Pragi Čehoslovaki leta 1942. V ta namen so ustanovili posebno družbo.

Kreg med Bolgarijo in Vatikanom. Ko se je bolgarski kralj Boris poročil z italijansko princezino, je papež dovolil katoliški poročni obred proti obljudi, da bo prestolonaslednik iz tega zakona krščen in vzgojen kot rimski katolik. Sedaj, ko se je princ rodil, ga bo pa krstil pravoslavni patrijarh. Papež pa bo radi kršenja dogovora protestiral.

Madžari se hočejo oborožiti, kljub temu, da jim to prekovoduje trianonska pogodba. Nemčija jim ponuja v nakup orožje v vrednosti 35 milijonov funtov sterlingov (preko 12 milijard dinarjev).

Vodja francoskih narodnih socialistov Dorriot razrešen kot župan radi manipulacij z občinskim denarjem. Notranji minister Marx Dormoy je razrešil župana pariškega predmestja v Saint-Denisu in voditelja narodnih socialistov Dorriota, ki je bil poprej nekoč eden izmed najbolj glasnih komunističnih voditeljev, ker je zagrešil težke manipulacije z občinskim denarjem, tako, da nima več pravice do županske časti. — Ta Dorriot snuje sedaj desničarsko »fronto svobode«. To bi bila lepa svoboda za župane njegovega kova.

Podržavljenje oboroževalne industrije v Franciji. V Franciji so doslej podržavili 12 tovarov za oboroževanje. Podržavljene so bile le tovarne, ki delajo za oborožitev vojske in mornarice.

Na hišo danskega vojnega ministra je bil izvršen bombni atentat. Vojni minister je socialni demokrat Anderson. Ranjen ni bil nihče. Atentat je delo hitlerjevcev, ki rujejo v danskih obmejnih pokrajinah.

Pobesneli psi. Psi, ki jih uporabljajo menihi na prelazu St. Gotharda v Švici pozimi za iskanje onemoglih popotnikov, so o Binkošti napadli majhno hčerko nekega zdravnika, ki je v družbi svojega očeta napravila izlet na prelaz, in jo raztrgali. Sedaj nameravajo bernhardince pobiti.

Bodite previdni komu poverite svoje stvari! Gospa N. N. je dala na kolodvoru nekemu popolnoma tujemu človeku v varstvo svoj kovčeg, ker je hotela pred odhodom vlaka kupiti še neke stvari. Ko se je zopet vrnila, ni našla ne kovčega ne dotičnega človeka. Njena prijateljica se je v razgovoru z neko gospo v špecerijski trgovini zelo razburjala radi te neprevidnosti, kako se more povsem tujemu človeku zapuati svoj kovčeg. Zares škoda za lepo perilo, ki se je nahajalo v kovčegu. Pri tem se spomni, da rabi milo za pranje perila. Na vprašanje trgovca, kakšno milo želi, je odgovorila: »vseeno!« Nato se oglasi gospa, s katero se je poprej pogovarjala: »Zdi se mi, da ste Vi ravno tako neprevidni kakor ona gospa na kolodvoru! Svoje perilo, ki je gotovo več vredno kakor je bilo ono v kovčegu, hočete poveriti kakršnem koli milu. Bodite previdni pa vzemite za pranje milo, katerega ime jamči za dobro kakovost, to pa je izborna Schichtovo milo Jelen, ker imate v tem slučaju gotovost, da ste kupili najboljšo jedrnatno milo, katero obstaja.«

Doma in po svetu

Objava banske uprave o zločinu v Prihovi. Banska uprava je izročila sodišču v Ljubljani 17 aretirancev, ki so osumljeni, da so sodelovali pri napadu na katoliške akademike iz Ljubljane, pri čemer je bil akademik Dolinar zaboden z nožem v hrbet. Banska uprava trdi, da je pomožni delavec drž. žel. v Mariboru Dugina Viktor priznal, da je on

zabodel Rudolfa Dolinarja. En osumljenec sedi tudi v zaporih celjskega sodišča, Klug Hans in Kranjc Ivan pa sta pobegnila v Avstrijo. Za Kranjca pravi advokat dr. Kalan v Celju, da se je sam javil sodišču in da ni pobegnil.

Akademik — ubijalec. Pred sodiščem v Zagrebu je bil obsojen na 8 mesecev zapora akademik Franjo

A. M. de Jong:

29

IZDAJA

Otroška leta Mereyntjele Geysena

Ko sta tako hodila po stezi dalje, je začul Mereyntje, kot da nekdo pritajeno sreba za njegovim hrbtom. Ozrl se je in glasno zavpil od strahu. Saj to je bila vidra, ki mu je sledila!

»Le nikar se ne boj,« se je smejal divji lovec. »To je vendar moja vidra! Doslej sem jo imel pod svojim suknjičem, tu pa jo vedno izpuštim, da gre za menoj.«

Mereyntje se ni mogel pomiriti. Boječe je stiskal Vrča za roko in se neprestano oziral po neprijetni živali, ki je na svojih gnusnih tacah, prevlečenimi s plavalno kožico, drsela po poti, divjemu lovcu tesno za petami. Tudi Poll se je od časa do časa ozrl na vidro, toda ni ga več mikalo, da bi se bil z njo spoprijel, kot nekoč poprej. Počasi se je vzbudil v Mereyntjeju ponos, ki ga je navdajal z zadovoljstvom. V kakšni resnično nezaslišani družini je vendar hodil po polju. Če bo navsezadnje vjela vidra zanj še veliko ribo... Koliko bo zopet imel povedati svojim sovrstnikom v šoli; zavidali ga bodo in se delali, kot da bi mu ne verjeli...

Od strani je pogledal svojemu prijatelju v obraz. Izgledal je mrk. Izpod jezno namršnenih obrvi so srepo zrle njegove majhne, zelene se svetlikajoče oči.

»Kaj pa gledaš tako grdo, Vrč?« je vprašal Mereyntje. »Na kaj pa misliš?«

Divji lovec ga je pogledal. Njegov obraz je postal mehkejši in smehljal je omilil trde poteze okoli njegovih ust.

»Mislim na stvari, katerih mali dečki še ne razumejo,« je rekel, in kratko na to je dostavil: »Pozneje nekoč boš mogoče tudi kdaj mislil na take reči, Mereyntje, in boš tudi tako grdo gledal.«

»Jaz tudi mnogo mislim!« je odvrnil Mereyntje čez čas, s čudovito resnim obrazom, da je Vrča posilil smeh. V pojasnilo je deček še dodal:

»Zvečer v postelji mislim tako dolgo, dokler ne zaspim, Včasih traja dolgo, predno morem zaspati, in veš, kaj potem storim?«

»No, mogoče se igraš s svojimi prsti na nogah!« je odvrnil Vrč dražeč ga.

»Ne bodi no tako prten!« ga je pokaral Mereyntje jezno, takoj pa se je zopet pomiril in pripovedoval dalje: »Ne, glej... včasih sem si mislil, da že spim, naenkrat pa je tako, kot da je človek popolnoma buden in potem veš natanko, kaj si mislil. Toda ne moreš se več spomniti, kako si na to prišel, ker to je nekaj popolnoma drugega, kot pa je bil začetek. Nato se skušaš spomniti, kako le si prišel na to zadnje. To je res fino igranje, Vrč! Ali tudi ti včasih tako delaš?«

»Ne, nikoli,« je priznal Vrč nekoliko začuden.

»Potem pa le enkrat poskusi,« je vzkliknil Mereyntje. »Večkrat se ne moreš spomniti, včasih pa zopet čisto natanko. Ako se ne morem domisliti, dragi moj... potem me to strašno jezi, si lahko misliš? Kar divji postanem od jeze!...«

»Tako divji, da svojega hrbta ne vidiš, kaj

ne?« se je smejal Vrč. Mereyntje ga je začudeno pogledal. Potem pa se je tudi sam pričel smejati na vsa usta, upirajoč svoje žareče oči v Vrča. Njegovo mlado grlo se je dušilo od smeha in Vrč je občutil veliko nagnjenje do svojega malega tovariša.

»Ti si mi lep kadet!« je vzkliknil Mereyntje, ponašajoč se z izrazom, ki ga je čul od svojega strica.

Sedaj se je pričel smejati tudi Vrč, da je kar odmevalo od smeha in sta se smejala tako razposajeno, da je Poll pritekel nazaj, da bi videl, kaj se prav za prav godi. Lajajoč je skakal pre njima sem ter tja, se postavljaj na zadnji nogi in mahal z repom.

Prekoračila sta polje in se vzdpenjala na visokem pobočju nasipa. Prišedši na vrh, se jima je odprl pogled na široko reko, od katere ju je ločil ozek pas brega. Izgledala je temna, skoro črna, črnino na površini pa so prekinjale svetlikajoče se lise, čez katere je drsela srebrna solnčna svetloba. Neslišno je tekla reka. Ladja z velikimi, od vetra napetimi jadri, je ponosno plula mimo. Visoko na vrhu jambora je veselo plapolala dolga zastavica. Daleč na obzorju široke reke se je vil dim, ki je prihajal iz dimnika nekega vlačilca, in se kopičil v sivobebe oblake. Visoko bičevje ob bregu je šumelo v vetru in se sloko priklanjalo, kot da bi hotelo pozdravljati.

Daleč na okoli je vladala tišina, nič se ni zganilo, razen ladje, ki je počasi plula v daljavo in hitre lastavice, ki je nenadoma švignila čez svetlo vodno gladino.

(Dolge prihodnjice.)

Iz naših krajev

Trbovlje

Hudi časi za upokojece.

Po večletnem opozarjanju, da naj upokojeenci in invalidi zapustijo rudniška stanovanja, je TPD posegla po skrajnem sredstvu ter je začela sodnijskim potom deložirati upokojeence in invalide, ki so ostali v rudniških stanovanjih. Res je, da čaka na stanovanje najmanj 200 aktivnih delavcev, tako da če kateri rudar težko oboli ali pa namerava iti v kopaljo, že nekateri vlagajo prošnje za dotično stanovanje. Vsej stanovanjski misli v Trbovljah je pa kriva TPD sama, ker ni nikoli pomagala važnosti na zidanje stanovanjskih hiš za delavstvo. Ne samo enkrat smo opozarjali na skrajno nezdruženo in brlogu podobna stanovanja, ki so v starih kolonijah in barakah, kjer se streha podira nad stanovalci.

Vsa stanovanjska politika TPD je časa neprimerna. Ne samo, da kažejo nedograjene stavbe svoja z deskami obita okna že več let, je TPD direktno jemala delavcem stanovanja in jih dodeljevala drugim (n. pr. učiteljem in žandarmeriji), tako da imajo delavsko kolonijo za cesto okupirano po večini ti krogi. Samske gospodične ali gospe učitelji imajo po dva do tri delavska stanovanja, da se lahko kar sprehajajo iz sobe v sobo. Upravitelj vodenske šole, g. Bučar, je okupiral tri delavska stanovanja in je sedaj dobil še četrto, pa je sam z ženo, ki je istotako učiteljica. Nadejajo imajo vdove poduradnikov ali uradnikov, ki prejemale čez 1000 dinarjev pokojnine ali rente, še vedno rudniška stanovanja v najemu. Delavci pa stanujejo po štirje v eni kuhinji, v stanovanjih s temno kuhinjo ali pa v velikanskih raztrganih barakah za samce; na stotine jih pa stanovanja sploh ne dobi.

So stanovanja, ki so pravo leglo tuberkuloze in vsled prenatrpanosti tudi v moralnem oziru neprimerna. Tema, ki vlada v takih stanovanjih, zlasti v temnih kuhinjah povzroča oslabele vid in očesne bolezni pri delavskih ženskah in otrocih. Taka stanovanja bi morala TPD že zdavnaj podreli.

V kolikor pa ima TPD obveznosti, da nudi stanovanja nedelavskim krogom, naj temu zadosti na drug način, ne pa na račun delavskih stanovanj in na škodo delavcev.

Sedaj, ko se upokojeence deložira, smo zares radovedni, ali bodo hišni posestniki odrekli svoja stanovanja brezplačno ali za malo najemnino upokojeencem, ker so se pritožili proti zidanju zdravih in cenah delavskih stanovanj s strani občine, zatrjujoč, da je v Trbovljah dovolj stanovanj na razpolago.

Hrastnik

V dobi nekoliko boljše konjunkturi pri rudarjih je opažati neko novo živahnost. Na delavca se hitro spomnijo vsi veliki prekupčevalci in verižniki v trenutku, ko le malo bolje zaslužijo, da mu po drugi strani s podražitvijo življenjskih potrebščin zopet vzamejo ono, kar je več prislužil. V kolikor pa pomeni več delavnikov izboljšanje našega položaja, ne pozabimo poleg drugih važnih stvari tudi na svojo strokovno organizacijo, ki nam bo izboljšala za več dela tudi boljše jelol. Če dosedaj nisi zmogetel za članarino, stori to sedaj. Če si zaostal, poravnaj jo sedaj! Isto je v neločljivem zavezništvu delavskega gibanja: delavskim časopisom, »Delavsko Politiko«, ki nam je stala ob strani v najkritičnejših urah naše borbe za obstanek, da smo lahko povedali svetu, da se tudi naš rudar prebujal in da je s takim stanjem nezadovoljen. Če še nisi naročnik, postani, kdor pa je v zaostanku, poravnaj ga čimprej pri svojem poverjeniku s. Urlepju Gvidonu. Na njega naj se obrne tudi kdor si jo hoče na novo naročiti!

Mežica

S. Ivan Pikali.

Na posledicah močnega prehlada pri delu v rudniku v Mežici sta podlegla dva mlada delavca v najlepši dobi svojega življenja. Njune bolezni in prerane smrti — oba sta podlegla tuberkulozi — je krivo priganjstvo. Dne 8. junija zvečer je umrl 23. letni Ivan Pikali. Komaj dobri dve leti je služil kruh za se in za svoje drage starše, brata in sestre. Ivan je bil glavna opora družini.

Kako smo ga ljubili, so pričali venci in cvetje, s katerim smo ga zasuli na mrtvaškem odru.

Bil je zaveden član Zveze rudarjev Jugoslavije, član »Vzajemnosti«, sodelujoči član tamburaškega oddelka in rudniške godbe. Povsod se je mladi Ivan udeleževal.

Pred hišo žalosti in na pokopališču mu je v zadnje slovo zaigrala rudniška godba. Lepo število občinstva se je udeležilo njegovega sprevoda.

Družini Pikaličevi naše sožalje! Drage mu Ivanu pa bomo ohranili trajen spomin.

Leše-Prevalje

Naročniki »Delavske Politike« zaostankarji. Ker se na razne opomine ne odzovete, vas tem potom zadnjič pozivam, da poravnate naročnino do 4. julija t. l. Kdor v tem času zaostanka ne bo poravnal ali se opravičil, se ga bo smatralo za škodljivca lista ter se mu bo s tem dnem ustavilo nadaljnje pošiljanje. Naročnino lahko poravnate tudi pri prodajalki v Delavski pekarni. Poverjenik.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

Maribor

Odpiranje in zapiranje trgovinskih in obrtnih obratovalnic ter nočno delo v pekarnah.

Mestno poglavarstvo opozarja vse trgovce in obrtnike, da se točno držijo naredb kraljevske banske uprave dravske banovine o odpiranju in zapiranju trgovinskih in obrtnih obratovalnic, ki je stopila v veljavo dne 16. maja 1937.

Glede na številne prijavljene kršitve na-

redbe se predvsem pozivajo pekovski mojstri, mesarji in prodajalci mesnih izdelkov ter brivski in frizerski mojstri, da se točno ravna po veljavni naredbi. Izgovori se ne bodo upoštevali ter bo mestno poglavarstvo zoper kršilce strogo kazensko postopalo.

Podpredsednik: Žebot.

Nove aretacije v zvezi s prihovskim pobojem. Policija je aretirala nadaljne tri osumljence v zvezi s prihovskim pobojem. Gre za delavce v delavnici d. ž. — Žalostno je, da se v pri razračunavanju dveh fašizmov med seboj sodelovali delavci. Gotove delavce, zlasti na železnici, izkušnje zadnjih let še vedno niso ničesar naučile!

Ne bo nič s proglasitvijo Maribora za turistično mesto! Pekovski mojstri so že vedeli povedati, da bo uredba o omejitvi nočnega dela v pekarnah v Mariboru razveljavljena in to kar avtomatično, ker bo mesto proglašeno za turistično oz. letovišče. Deputaciji pekovskih pomočnikov, ki je bila koncem preteklega tedna pri g. banu, da intervenira radi te zadeve in se pritoži proti počasni proceduri postopanja proti prijavljenim mojstrom, je ban izjavil, da o kakšni proglasitvi Maribora za turistično mesto ni govora, potem bi morali vsak kraj proglasiti za letovišče in bi bila vsaka naredba o reguliranju delovnega časa iluzorna. G. ban je obljubil, da bo izdal oblastim strog nalog glede izvajanja naredb.

Mera je polna! Delavec iz tovarne Doctor in drug nam piše: Dolgo smo molčali, sedaj pa je mera polna! Imamo nekoga inozemskega mojstra N., ki mu delavci ne store nikoli dovolj. Za danes naj omenimo slučaj dveh starejših delavk, ki sta ob enem poverjeni s tem, da skrbita za snažnost na stranišču. V resnici pa morata opravljati vsa druga dela prej in delati toliko, kolikor bi zmogli komaj najmanj štirje delavci. Ako se katera pritoži, ji gospod inozemski mojster odgovori: »Saj imate Din 3 na uro!« Naj bi ta gospod enkrat poskusil s takim delom za Din 3 na uro, bi videl, če bi mogel živeti in se skrbeti za druge. G. ravnatelj tovarne bi storil prav, ako bi se za ta slučaj zanimal. — Delavec, ki vse vidi.

Celje

Delavstvo noče biti nikomur za štafažo!

Da se odvrne zanimanje ljudstva za socialno politična vprašanja, ki upravičeno vsak dan silijo bolj v ospredje, skrbje delavstvu sovražne sile za posebne atrakcije (zanimivosti). Ves meščanski tisk piše le o dveh taborih in poziva, da se je treba odločiti za ene ali druge ljudske ...

Ako primerjamo mirna delavska zborovanja, katerih število se je že silno zmanjšalo radi nevarnosti ogrožanja javnega reda in miru, s potovanjem bivših diktatorjev po Sloveniji, se nam sama ob sebi vsiljuje misel, da se hoče za vsako ceno skaliti vodo za že določene ribiče. Za ceno kakšnih žrtev, je brezvestnejšem pač vseeno, samo da je namen dosežen in povojne obljube pozabljene.

Preveč boleče so še odprte rane na našem telesu, da bi se ogrevali za bivše diktatorje, ki so dajali kruh le proti pokazu strankarske legitimacije in priznali svobodo samo »Orjunu«.

Nista še pretekli dve leti od celjskega izleta, ko so delavske množice s svojim nastopom tako sijajno dokazale, da delavski razred še živi. V istem Celju je bilo nedavno žalostno zaključeno potovanje gospodov z juga, katerim je ravno Celje dalo mnogo misliti, ker je z molkom izrazilo svoje spoznanje in prepričanje. Pa so si mislili osebnih nasprotnikov teh gospodov: če je celjsko delavstvo tako medosegljivo za avanturiste z juga, bo pa mogoče šlo v naše mreže.

Prepričani smo, da se bo naše zatirano delovno ljudstvo, ki si je nabralo že toliko izkušenj, znalo izogniti nastavljenim pastem ter povedati volkovom v ovčji obleki, da je zaman njih trud, kajti delavstvo hoče demokracijo in odklanja teror. Od svojih zahtev delavstvo ne odstopi. Ni dogodka, ki

bi mogel odvrniti naše poglede v drugo smer. Nikakor ne bomo nehali spominjati ljudstvo na plesnive in sveže obljube nekdanjih ... močotcev, ki ostajajo neizpolnjene.

Kakor se znamo otresti raznih agent-provokaterjev, tako bomo znali ob pravem času in na pravem mestu povzdigniti svoj glas, da se izrabljati ne pustimo! Onim, ki resnično žele združene narodnih sil in iščejo, kako bi ga dosegli, svetujemo, naj dajo delavstvu ono, kar mu je bilo odvzeto. Kdorkoli se brani dati delavstvu svobodo in ga hoče imeti samo za štafažo, je sovražnik delavstva!

Ubogi otroci. »Jutro« z dne 13. t. m. je poročalo, da je na dan prevoza žrtve iz Konjic morala šoloobvezna mladina čakati nad dve uri na žgočem solncu in je grajala nezadostno organizacijo s strani vodstva. Kakor smo proti mučenju in izrabljanju mladine v politične namene, se čudimo, da list ni izrekel take sodbe, ko je nedavno morala šolska mladež čakati več ur na Glavnem trgu, tako da so mala, jetična telesa od vročine ginila. Še nekaj takšnih primerov bo treba, da se bodo zganili stariši in vzgojitelji nedolžne mladine!

Z oglasne deske mestnega magistrata: Poškodovanje naprav na vojaških vežbališčih je kaznivo. — Mestna občina celjska razpisuje ofertalno dobavo kuriva za proračunsko leto 1937-38. — Oddajo se dela za povečanje avto-garaže na Sp. Lanovžu. — Kot voliče za volitve v kmetijsko zbornico dne 27. junija bo služila mestna posvetovalnica.

kar mu gre, zunaj tovarne pa, da bi se izobrazilo in napreovalo v kulturi.

Pesje pri Velenju

Nezaslišano početje nekega rudniškega nastavljenca. V tukajšnji rudarski naselbini so se igrali otroci. Med njimi sta bila tudi dva dečka. Deček g. H. je imel pri sebi ključce stanovanja, katere pa je izgubil. Ko je prišel njegov oče domov, je fant rekel, da je imel ključce deček G. Ta pa je bil popolnoma nedolžen in je zanimal vsako krivdo. To pa je g. H. razkačilo, da je fantu zvezal obe nogi in roki, ter ga zaprl v svinjak. Sosedje, ki so to videli, so se zgražali nad tem početjem g. H. Končno se je g. H. toliko premislil, da je fanta opustil veki, toda imel ga je še vedno zaprtega v svinjaku. Kmalu se je posrečilo fantu pobegniti skozi lino proti Šoštanju. G. H. pa se je odpejal za fantom s kolesom in ga dohitel. V Pesje ga je prignil z zvezanimi rokami. Fant pa se je bal iti domov in je zbežal k staremu očetu v Šmartno

Kranj

Občinske volitve v Kranju. V Kranju, ki je bil nekda trdnjava JNS, so pri nedeljskih občinskih volitvah sklenili pristati JNS in JRZ 12 kompromis. Zmagala je kompromisna lista, in sicer so dobili JNS 12 in JRZ 12 odbornikov. Druga lista tovarnarja Focka je dobila 6 odbornikov. — Volitev se je udeležilo le 51,7% volilcev, kar znači, da je med volilci precej nezadovoljstev, ki niso volili.

Novo šolo končno le dobimo. Gotovo ga ni mesta v Sloveniji, ki bi imel tako nedogovarjajoče šolske prostore, kakor pri nas v Kranju. Da je bila vsled tega gradnja nove osnovne šole že dolgo potrebna, je jasno. Ali tako, kakor dandanes marsikaj, ...

... se tudi ta načrt dolgo ni premaknil z mrtve točke. Sicer smo bili na glasu kot »naprednjaki«, ali žal samo na glasu ... Staro šolsko poslopje se domala že podira in je velika opasnost, da se zgodi kakšna katastrofa. Prostori so temni in nehygienični. Gradbeno podjetje Tomažič iz Ljubljane je z delom že pričelo. K temu bi še pripomnili, da naj občina pri podjetju izposluje garancijo, da bo pri delu zaposlila v prvi vrsti domače delavstvo. Tudi Zveza stavbniških delavcev v Kranju je naslovila v tem smislu občini dopis, nakar je dobila ustmeno naročilo, da naj se vsi v pošteve prihajajoči brezposelni javijo pri občini, kjer se jim bo izstavilo izkaz, s katerim bodo dobili zaposlitev.

Izlet v Kamniško Bistrico priredi »Vzajemnost« v nedeljo, dne 11. julija. Vožnja z avtobusom v obe smeri stane 20 Din. Znesek je treba vplačati do 4. julija pri blagajniku društva. Izlet je mogoče tudi s kolesi. Sodrugi, tudi iz drugih krajev, predvsem pa iz Kamnika, iskreno vabljeni!

Vsem društvom in organizacijam! »Vzajemnost« bo priredila v nedeljo, dne 8. avgusta popoldne pri »Slavcu« v Struževem veliko planinsko veselico, vsled česar naj društva, odnosno organizacije, ta dan ne prireajo sličnih prireditvev!

Dravograd

Zlata bodočnost se nam obeta. Dne 1. maja je »Slovenec« objavil članek »Pomlad v Dravogradu«, v katerem obeta našemu zanemarjenemu trgu precej zlato bodočnost. Najavlja se nam nekaj novi odrešeniki, ki misli, da bo razmere v trgu preuredil tako, da bodo njemu in njegovim najbolj všeč. Spraviti misli vse pod svoj politični plašč, kakor pravi. Večina je že tu, ostali, ki stojijo še ob strani, pa še pridejo. V resnici pa je vse le ena sama prevara, ali pa precej pobožna želja. Pisec sanja, da bo trg postal sčasoma lahko mesto in se bomo po njegovi zaslugi kopali v blagostanju. Kajti kmalu pride semkaj še davkarja iz Prevalj, v katero bomo potem lahko nalagali svoja premoženja. Dobili bomo tudi trotoarje, urejene ulice, kavarno itd. Bolj nujno kakor kavarna bi za tako napredujoči trg bilo na primeren mestu zgrajeno moderno šolsko poslopje, ker je sedanje poslopje, v katerem se med drugimi nahajajo tudi šolski prostori 6-razredne ljudske šole, staro jedva 120 let. Tudi občinski ubožci, ki so bili pred kratkim od občinske uprave preseljeni iz tržke ubožne hiše, ki je bila nekda zgrajena v ta namen in je nosila tudi ponosni naslov »Kaiser Franz Josefs Armenhaus«, v kmetijske kočje izven trga, niso nič kaj zadovoljni s takim napredkom trga. Seveda so se ubožci tudi preselitvi zelo upirali, ali kaj se hoče, ...

Občinsko ubožno hišo občina uporablja sedaj v druge ne socialno politične svrhe. Članek v »Slovenecu« pogrša po gostilnah in brivnicah »slovenskega« časopisa »Slovenca«, ki pa menda nima patenta, da je edini slovenski časopis. S tem je napravil slabo uslugo tukajšnjim gostilničarjem, ker so ravno ti skoraj brez izjeme vsi strogo katoliško usmerjeni mošče. Če pa že kdo od teh res nima »Slovenca«, pa mogoče zato, ker je premalo zanimanje zanj, ker se katoliški »Slovenec« ne drži preveč nauka, ki ga je sam Kristus učil. Od brivcev pa, ki so v tem malem trgu kar trije, zahtevati, da bi si držali vse časopise, ker le na ta način bi pravično ustrezali vsem svojim strankam, je nemogoče, ker komaj životarijo in bi morali delati potem samo za časopise. Če si pa kdo od teh drži kak časopis, ki mu ugaja, mu ni mogoče zameriti. Napredek bi bil, ako bi se v Dravogradu vsaj najpotrebnejše stvari izboljšalo. Tudi edino korito za napajanje živine, ki leži pri bivšem »Korotanu«, sedanjemu srezkemu načelstvu, ob cesti prevrnjeno — menda kar tam napajanje živine moti — bi se lahko prestavilo na kak drug primeren prostor, da bi služilo svojemu namenu.

ob Paki. Tako postopanje napram otroku je vse obsodbe vredno in razen tega tudi kaznivo. (Ako oče imenovanega dečka prijavlji stvar sodišču, si bo g. H. zapomnil, kdaj si je kaj takega dovolil).

»Delavsko Politiko« imajo naročeni tle: Natek Anton, podružnica; trafika Uršek; gostilne Melanšek in Marn. Sodrugi! Samo tisti so vredni, da pri njih kupujemo, kateri so z nami.

Kupim poljsko kovačnico

(Feldschmiede) Josip Riha, Maribor
Miklošičeva 6

Naši v Franciji

Zakaj so delavci stavkali pod Blumom?

Mierlebach, junija 1937.

Že večkrat sem čital, kako slovensko reakcionarno časopisje in drugi nezavedneži (o dveh je pisala tudi »Delavska Politika« iz Hrastnika), govoričijo, zakaj se v Franciji pod Blumom toliko stavka, poprej pa da ni bilo treba.

V Parizu je vprašal neki časnikar s. Bluma, zakaj delavci stavkajo; s. Blum mu je odgovoril: »Kapitalisti naj dajo delavcem, kar jim gre po kolektivni pogodbi, pa ne bodo stavkali!« To naj zadostuje kot odgovor radovedni reakciji in njenim nezavednim podpornikom iz delavskih vrst.

Lahko je delavstvu potegovati se za svoje pravice, če je enotno organizirano, in če država ne pošilja nadenj orožnikov in vojaštva.

Ko je s. Blum nastopil vlado, je rekel: »Hočemo delati za vas, da boste dobili, kar zahtevate, vi pa morate držati red in disciplino kadar stavkate!«

Če bi delavci delali, s. Blum pa zahteval, bi mu kapitalisti kmalu očitali: »Zakaj se pa potegujete za delavce, saj oni so zadovoljni!« Ker pa

delavci stavkajo, pa s. Blum lahko reče: »Delavstvo zahteva, jaz ga pa ščitim!«

Poprej enkrat, ko še ni bilo s. Bluma in vlade ljudske fronte, bi bili delavci radi stavkali, pa niso mogli, ker je reakcionarna vlada brž poslala orožnike in vojaštvo proti njim. Zlasti z nami inozemci bi bile tiste vlade hitro napravile konec in nas pogrnale čez mejo. Pod s. Blumom pa smo inozemci kot domačini.

Še celo vojaki so pod vlado s. Bluma izboljšali svoj položaj. Poprej so imeli samo 25 centimov na dan, sedaj jih imajo pa 50. Oženjeni dobe še poleg tega vsak teden 48 ur dopusta. Vojaki so navdušeni za Bluma. Sam sem jih že čul prepevati internacionalo in govoriti, da dokler bo Blum, radi tudi prostovoljno služijo dve leti.

Nezavedneži in nasprotniki socialistov naj si nikar glave ne belijo radi Francije, kjer vlada ljudska fronta. Tu nam gre dobro, ne tako ljudstvu v fašističnih državah. Družnost!

Škr. A.

Ruski letalci čez severni tečaj v Ameriko

Letalci so preleteli od Moskve do Vancouvra v Zedinjenih državah 9000 km.

Učenjaki v Sovjetski Rusiji so se z veliko vnemo lotili raziskovanja severnega tečaja in v zvezi s tem iskanja poti, ki vodijo čez zaledenele pokrajine in morja v Severno Ameriko. Na teh znanstvenih odpremah in pri praktičnem delu, ki so ga začeli na podlagi odkritij teh odprem, je zaposlenih že preko 50.000 ljudi.

Zadnji veliki podvig ruskih učenjakov in letalstva je let na severni tečaj s štirimi letali, ki so svoj cilj dosegli in potem ostavila na neki ogromni ledeni plošči, komaj nekaj deset kilometrov od tečaja, družbo znanstvenikov, ki bodo prebili to leto dni z opazovanji in merjenjem.

Prvi praktični poskus, izkoristiti uspehi odpreme učenjakov na severnem tečaju znači let letala »A. N. T. - 25« iz Moskve v San Francisco (v Kaliforniji) preko severnega tečaja. (Isto letalo je že lansko leto preletelo smer Moskva, severna Sibirija, preko Kamčatke do otoka Sahalina, okrog 10.000 km

brez pristanka.) Letalo se je dvignilo dne 19. junija ob 4.05 uri v Moskvi in je po 63 urni vožnji preko severnega tečaja doseglo mesto Vancouvra v Severni Ameriki, 1000 km od San Francisca, kjer se je moralo spustiti radi megle, potem ko je preletelo 9000 km dolgo pot. Letalci: Valerije Čkajlov, Georgije Bajdukov in radio-telegrafist Aleksander Bjeljakov, ki so se udeležili tega poleta, so isti, ki so leteli lansko leto pri prej omenjenem poletu. Namen poleta je bil najti zračno pot za siguren let Moskva—San Francisco. O tem poletu govori ves svet.

Besnica

Pred par meseci smo dobili novega župnika. Poprej smo bili več kot eno leto brez stalnega duhovnika. Jasno je, da je vsled neurejenih razmer novi g. župnik našel dosti dela. Treba bo zgraditi novo gospodarsko poslopje pri mežnarji, ker imamo sedaj spet stalnega cerkvenika, brez katerega smo bili že več kot 25 let. Naravno, da se bo čitateljem, ki ne poznajo naših prejšnjih razmer, zdelo neverjetno, da bi bila fara četrto stoletja brez cerkvenika kot

Delavski pravni svetovalec

Zaščitena terjatev (Trbovlje).

Vprašanje: Leta 1929 sem posodil nekemu posestniku 5000 Din. Denar je posestnik rabil za nakup blaga, ker je imela njegova žena takrat trgovino. Sedaj se sklicuje na kmečko zaščito in pravi, da mi je dolžan povrniti le polovico posojila. Ali je temu res tako?

Odgovor: Če ste posodili dotični znesek samo posestniku, ne pa obenem tudi njegovi ženi in če je trgovino imela samo žena, ne pa tudi njen mož, kateremu ste Vi denar posodili, spada Vaša terjatev pod zaščito in bo dolžnik upravičeno zahteval znižanje.

Vloga v hranilnici. (Sv. Pavel pri Preboldu.)

Vprašanje: V neki hranilnici, ki ni pod zaščito, imam še staro vlogo. Ali sem upravičen vlogo v celoti naenkrat izterjati?

Odgovor: Če hranilnica ni pod zaščito, Vam je dolžna na Vašo zahtevo celo vlogo naenkrat izplačati. Če je pa v pravih določena, odnosno če je bila dogovorjena kaka odpoved, boste morali seveda vlogo predhodno odpovedati.

Zaostala najemnina. (Hrastnik.)

Vprašanje: Moj bivši najemnik mi je ostal dolžan najemnino, ki sem jo že pred 4 leti iztožil, pa nisem še prišel kljub temu do plačila. V podjetju, kjer dela, so mu na račun moje terjatve odtegnili le toliko, da so bili kriti odvetniški stroški, naprej pa nočejo več odtegovati. Kaj naj ukrenem?

Odgovor: Delavska mezda ni rubljiva, kar mo na tem mestu že večkrat pojasnil. Podjetje zato Vašemu dolžniku brez njegovega pristanka ne sme ničesar odtegovati od mezde, niti če bi to hotelo. Če ima Vaš

nasprotnik kako premoženje ali sploh kake rubljiive predmete, mu boste lahko te zabrali, drugače pa je najbolje, če se z njim poravnate tako, da Vam bo terjatev odplačeval v primernih obrokih.

Celje.

Vprašanje: Zadnja 2 tedna pred odpustitvijo mi je podjetje odtegnilo kar polovico mezde brez mojega pristanka. Nato me je odpustilo brez odpovedne dobe. Prej sem pa večkrat delala nadure. Kakšne zahteve imam napram podjetju.

Odgovor: Predvsem lahko iztožite še ostanek mezde za zadnje tedne, ko Vam je podjetje odtegnilo polovico mezde. Radi odpusta lahko zahtevate mezdo za 14 dni, če niste dali službodajalcu razlog za takojšnji odpust, ki so navedeni v § 239 obrtnega zakona. Za nadure, ki jih morete dokazati s pričami ali s svojimi zapiski, lahko zahtevate poleg normalne urne mezde še 50 odst. povešek.

Laško.

Vprašanje: Neka ženska me toži radi nezakonskega očetovstva. Ali morem predlagati krvno preiskavo pred sodiščem za dokaz, da nisem oče.

Odgovor: Tak dokaz lahko predlagate. Od sodnika pa zavis, ali ga bo dopustil ali ne. Priznava danes dokaza po preiskavi krvi ne. Znanost soglasno za popolnoma sigurnega ter so zato tudi mnenja sodnikov o dopustitvi takih dokazov deljena. Če bi pa sodnik Vaš dokaz zavrnil, imate, za slučaj, da pravdo izgubite, pravico pri prizivnem sodišču uveljavljati pomanjkljivost postopanja na prvi stopnji.

Zaščita zaupnikov

Stavka sama na sebi ne prekine službenega razmerja

Odločba najvišjega upravnega sodišča v Pragi z dne 14. 10. 1936 št. 15.252/36.

Delavski zaupniški odbor trdke Manesmann-Coburgovih podjetij v Trnavi je podal pri razsodiščni komisiji po zakonu o zaupniških odborih z dne 23. II. 1934 pritožbo radi odpusta članov in namestnikov zaupniškega (podjetniškega) odbora, kot tudi delavcev, zaposlenih v podjetju preko 3 let.

Razsodiščna komisija je z odlokom z dne 13. II. 1934 zavrnila pritožbo zaupniškega odbora po zakonu o zaupniških odborih. V razlogih je razsodiščna komisija v glavnem navedla sledeče:

Med strankami je nesporno, da je delavstvo začelo dne 14. V. 1934 stavko in da je uprava podjetja javila delavstvu z razglasom z dne 25. I. 1934, da bo smatrala vsakega, ki ne nastopi dela, za odpustnega. V smislu zasebno-pravnih pravil ima enostranska odpustitev dela za posledico prekinitve službenega razmerja in to iz krivde onega, ki delo pusti. Če je službeno razmerje na ta način končalo, niso mogli člani zaupniškega odbora fungirati kot zaupniški odbor, tako da zaupniški odbor sploh ni upravičen podajati pritožbo in je morala biti pritožba že iz tega formalnega razloga zavrnjena. ... Dalje ni treba pristanka razsodiščne komisije k odpustu člana zaupniškega odbora, če je delodajalec upravičen k takojšnjemu odpustu. V danem slučaju je bil podan razlog za takojšnji odpust radi tega, ker je delavstvo samovoljno zapustilo delo, med tem, ko se je razsodiščna komisija postavila na stališče, da je delavstvo samo prekinilo službeno razmerje.

Najvišje upravno sodišče je ugodilo pritožbi proti temu odloku razsodiščne komisije iz razlogov:

»Pritožba povdarja predvsem, da je toženi urad (razsodiščna komisija) neupravičeno odrekel zaupniškemu odboru upraviče-

nost k vložitvi pritožbe iz razloga, da je zaupniški odbor prenehal obstajati v trenutku, ko so člani zaupniškega odbora stopili v stavko in s tem prekinili službeno razmerje, ter navaja, da stavka sama na sebi še ne pomeni ukinitve službenega razmerja.

Sodišče je moralo priznati pritožbi upravičenost.

Pod »stavko« se razume ustavev dela s strani večjega števila uslužbencev redoma v to svrhu, da bi bil delodajalec prisiljen, podvreči se v tej ali oni stvari želji delavstva. Možno je seveda pripustiti, da bi mogli stavkajoči uslužbenci istočasno z ustavitvijo dela izraziti tudi voljo, da prekinejo službeno razmerje, toda brez takšne izjave ravno sama ustavev dela (stavka) nima za posledico prekinitve službenega razmerja. Stavka je lahko vzrok (motiv) za delodajalca, da konča službeno razmerje s stavkajočimi uslužbenci, toda to se more zgoditi le s posebnim izrazom volje s strani delodajalca, nikdar pa ne s samim dejstvom stavke same na sebi. Ravnotako morejo naravno tudi uslužbenci, ki so stopili v stavko, s svojo izjavo volje izraziti, da se ne omejujejo samo na ustavev dela, ampak da prekinejo službeno razmerje. Ker pa v samem vstopu v stavko ni mogoče, kot navedeno, videti podobnega izraza s strani delavcev, z začetkom stavke ni nastala prekinitve službenega razmerja, tudi ni mogla z začetkom stavke prenehati niti funkcija posameznih članov (namestnikov) zaupniškega odbora po §u 21. zakona v zaupniških odborih, katero določbo je imel toženi urad očitno v mislih in vsled tega ni mogoče odreči zaupniškemu odboru upravičenosti k podani pritožbi na razsodiščno komisijo.

Pracovni pravo« št. 1 z dne 20. I. 1937 stran 8 do 11.

Kolektivni odpust delavcev ni veljaven

(Ista sodba najvišjega upravnega sodišča v Pragi.)

V zvezi z ostalo vsebino pobijane sodbe je treba razumeti ta njen del očitno tako, da je do odpusta delavstva, ki je vstopilo v stavko, prišlo tako, da je podjetnik z oglasi dal delavstvu v vednost, da bo pristih delavcih, ki po oglasu ne pridejo na delo, smatral službeno razmerje za razvezano. Prizivajoči se obratni svet je ugovarjal že v prizivu in uveljavlja na novo v reviziji, da delavstvo o oglasih ni vedelo, prav tako ne o svojem odpustu za primer, če dela ne nastopijo, k čemer se v reviziji še dodaja, da ni niti po zakonu, niti po službeni pogod-

bi določen ta način javljanja volje podjetnika delavcem. Razsodiščna komisija se na omenjeno obrambo sploh ni ozirala, čeprav jo je vsekakor potrebno smatrati za relevantno, kajti na njenem odgovoru zavis rešitev vprašanja, ali je prišlo glede posameznih delavcev do razveze službenega razmerja.

Reviziji je zato sodišče tudi v tej točki ugodilo.

Iz »Pracovni pravo« št. 1 od 20. I. 1937, letnik 16.

V ogledalu

Samega sebe je postavil na laž. »Slovenec« (št. 134) piše o krizi francoskih državnih financ in o merah, ki jih bo podvzela francoska vlada za dotok novih sredstev, tako-le pravi: »Razen tega je treba vlado pooblastiti, da more francoska banka povečati predjume državi (to se imenuje inflacija)«. — Francoska vlada bo namreč izdala blagajniške zapiske, kakršne je izdala tudi naša vlada v višini ene milijarde dinarjev. Ugotavljamo, da je »Slovenec« samega sebe postavil na laž, ker trdi, da je izdaje blagajniških zapiskov v Franciji — inflacija, dočim je ob izdajanju blagajniških zapiskov pri nas v dolgih člankih dokazeval, da ni inflacija. Laž ima kratke noge! Da je laž še očitnejša, je »Slovenec« prinesel poročilo iz Francije debelo natisnjeno.

Priznanje in laž, vse obenem. V Franciji bodo izpremenili tiskovni zakon in vnesli vanj strožje določbe glede zaščite osebnosti odgovornih državnih činiteljev. Omenjena bo samo svoboda prostostnega zmerjanja, česar se itak dostojen časopis sramuje. — »Slovenski dom« je pa radi tega ves nesrečen in piše o tej stvari tako-le: Novi zakon bo dejansko odpravil tiskovno svobodo še v Franciji, edini državi na evropski celine, kjer je bilo o tiskovni svobodi še mogoče govoriti. — Laž je, da bo tiskovna svoboda v Franciji odpravljena. Da to ni res, je najboljši dokaz v tem, da niti eno časnikarsko združenje ni protestiralo proti reformi. — Druga laž je, da tiskovna svoboda v nobeni drugi državi v Evropi več ne postoja. Ali misli »Slovenski dom« s tem nekaj opravičiti, česar ne more zagovarjati?

—//—

Širite naš list!

MALI OGLASI

Naši čitatelji! Kupite najcenejši pri naših inserentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragg

Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

Priporočila se

SPECERIJSKA TRGOVINA

Delavski dom I.Z.O.Z.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaska c. 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnikih cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

Kupujem odpadke železa, kovine, litine in vsakovrstne železne stroje. Plačujem po najvišjih dnevnikih cenah.

JUSTIN GUSTINČIČ - MARIBOR
Tattenbachova ul.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in ureja Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.